

ARTISTIC AND AESTHETIC MEANS OF IMPROVING IDEOLOGICAL IMMUNITY IN STUDENT YOUTH

Samarkand State architecture and construction

Department of Foreign Languages University

teacher, I.R. Raximova

rahimovsanjar59@gmail.ru

Abstract: This article talks about the development of science, technology and technology, the formation of national pride in young people, their upbringing in the spirit of national and universal values, the sense of national pride that gives strength for our past and future.

Keywords: important tasks, our past and future, styles, national values, harmful and foreign ideas, formation, political-economic, ideological possibilities, my statehood.

Bugungi kunda yoshlarimizni turli xil yot va zararli g'oyalar va vayronkor g'oyalarga qarshi barqaror mafkuraviy immunitetini mustahkamlashda ularning dunyoqarashini boyitish, Vatanga sadoqat, uning taraqqiyotiga daxldorlik hissi, milliy g'ururni shakllantirish, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida kamol toptirish, hozirgi zamondagi keskin intellektual – ma'naviy raqobatga javob bera oladigan, mustaqil qarorlar qabul qilishga qodir bo'lgan yuksak malakali mutaxassis kadrlar etib tarbiyalash muhim ahamiyatga egadir¹. Zero, bu global o'zgarishlar davrida uzluksiz ta'lim tarbiya tizimining oldida

¹ Tashmetov, T. X. (2020). Milliy g'oyani yoshlar ongiga singdirishning zamonaviy usullari. Academic Research in Educational Sciences, 1 (3), 326-331.

turgan muhim vazifalardan biridir. Shu boisdan ham o‘tmishimiz va kelajagimiz uchun qudrat bag‘ishlaydigan milliy iftixor tuyg‘usi bilan biz yangi avlodlarni tarbiyalashimiz, o‘z milliy davlatchiligimizni mustahkamlab borishimiz lozim. Bu jarayonda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni yosh avlodga etkazishning infrastrukturasi va texnologiyasini yanada takomillashtirish masalasi zararli va yot g‘oyalarni, mafkuraviy tahdidlarni bartaraf qilish orqali ularning mafkuraviy immunitet shakllanishi muhim omili ekanini hayotiy tajribaning o‘zi isbotlamoqda. “Madaniyat va san’at sohalari faoliyatining butunlay tijorat asosida tashkil etilishiga, g‘oyaviy-badiiy jihatdan sayoz, milliy qadriyatlarimizga yot asarlarning yetakchi o‘rinni egallab olishiga yo‘l qo‘ymaslik muhim ahamiyatga ega”².

Internet, ilm-fan, texnika va texnologiya taraqqiyoti axborot, jumladan, badiiy san’at asarlari ayirboshlash yo‘lidagi barcha to‘siqlarni olib tashladi. Uning iste‘molchilari orasida yoshlar ko‘pchilikni tashkil etadi. Afsuski, yoshlar tanisha oladigan xorij san’ati namunalari har doim ham yuksak badiiy va g‘oyaviy-axloqiy talablarga javob beravermaydi. Mazmunli asarlar bilan bir qatorda bizga g‘oyasizlik, vahshiylik, badiiy saviyasi past kino va videofilmlar, qo‘shiqlar, nashr namunalari, musiqalar kirib kelmoqda. Ayrim radioeshittirish, teleko‘rsatuvlarda yoshlar uchun maxsus dasturlar o‘rin olgan va ularda tashqi ko‘rinishdan ko‘ngilochar, soxta qadriyatlar targ‘ib qilinib, g‘ayriinsoniy sifatlar ko‘klarga ko‘tarilmoqda.

Yoshlarga yot estetik qarashlarni singdirish uchun ularning bo‘sh vaqtlarini behayo raqslar, lazer disklari va audio-videomagnitofon yozuvlari bilan to‘ldirishga intiladilar. Shu sababli ularning yoshlarga ta’sirini hisobga olmaslik pedagogik xato bo‘ladi. O‘tkazgan so‘rovlar natijasiga ko‘ra, talabalarning 43 % ida musiqali yozuvlar bor, 33 % i esa ularni yozib oladi, yozishga boshqalarga beradi. Ular

² Milliy istiqlol g‘oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillari. T.: “O‘zbekiston”, 2000. -80 bet.

tinglayotgan musiqa namunalari orasida Mumtoz musiqa-1,2 % ni, xalq musiqasi 7,2 % ni va estrada asarlari 9,6 % ni tashkil etadi. O‘zbekiston yoshlari chet el estradasining haqiqiy ustalarini sevishadi va qadrlashadi. Lekin yoshlarimizning ayrimlari orasida repertuari, g‘oyaviy yo‘nalishi bo‘yicha ijtimoiy, ma‘naviy va estetik e‘tiqodlardan yiroq bo‘lgan guruhlar va ijrochilar ham ommalashgan.

Bizda chet el taraqqiyparvar kino san‘atining juda ko‘p filmlari muvaffaqiyat bilan namoyish qilinadi. Lekin asosan yoshlardan iborat tomoshabinlar “Qaltis sayohat”, “Asal oyi”, “Motamning siri” va boshqa shunga o‘xshash past saviyadagi filmlar namoyishida ham paydo bo‘lmoqda. Bu filmlarning barchasida na haqiqat, na hayot, na insoniylik, na badiiyat, balki tomoshabinga sekin-asta sezdirmasdan bosqinchilik romantikasi, ochiq ahloqsizlik turmush tarzi tashviqot qilinadi. Odatda, ko‘zga birdan tashlanuvchi va o‘ziga jalb etuvchi bunday filmlar yoshlarimizning ayrimlarini o‘ziga tortadi va ular orasida salbiy holatlar - axloqsizlik, boqimandalik, mehnatdan qochish va ijtimoiy loqaydlik, befarqlikning paydo bo‘lishini rag‘batlantiradi.

Buning ustiga hali pedagogika fanida mustaqillik yillarida, demokratik erkinliklar sharoitida hali estetik immunitet tarbiyasining mukammal pedagogik tizimini ishlab chiqish yakunlangani yo‘q. Bu talabalarning aqliy rivojlanishidan kelib chiqadi, yoki “Xudo xohlasa yaxshi bo‘lib ketar” deb qarash mavjud. O‘quv fanlaridan bilim berayotib, biz har doim ham talabalarda olam to‘g‘risida, shu jumladan uning estetik talqin qilinishi va san‘atning bu jarayondagi roli to‘g‘risidagi yaxlit tasavvur shakllantirishga yetarli ahamiyat beravermaymiz.

Agarda estetik tarbiyaning vazifalari milliy g‘oyalardan o‘zoq bo‘lsa, ya‘ni talaba shaxsining g‘oyaviy shakllanishida estetik soha hisobga olinmas ekan, bu holda butun dunyoqarashning shakllanishi susayadi. Vaholanki, dunyoni ong va qalb bilan

anglashning tabiiy birligi ta'lim-tarbiyaviy ishning asosidir. San'atni idrok qilishning talabalarga xos xususiyatlarini hisobga olmoq kerak. Talabalar uchun bevosita idrok qilish bilan o'zida "qadriyatlarni his etish"ni jamlagan tuyg'ularga o'tish xosdir. Ular borliq va san'at hodisalariga o'zlarining shaxsiy munosabatini faol bildirishga intiladilar. Ularda milliy va shaxsiy manfaatlarning keng doirasiga qarashlar shakllanadi. Ta'lim jarayonida olingan bilimlarga hayotning ko'pgina murakkab hodisalari bo'yicha turli manbalardan olingan ma'lumotlar qo'shib, yaxlitlik hosil bo'ladi. Bu esa talaba mafkuraviy immunitetning tarkibiy qismi – estetik immunitetni kuchaytiradi.

Shaxsiy, hayotiy tajribaning kamligi, san'atga faqat lazzatlanish vositasi deb qarash, yuzaki anglash ko'pincha ijobiy va salbiy hodisalarni chalkashtirib tasavvur qilishga, g'oyaviy yot, betayin harakatlarni haqiqiy badiiy qadriyatlardan ustun qo'yishga olib keladi. Bu tasavvurlar shaxslararo muloqotda takrorlanaversa, mustahkamlanadi, tengqurlar fikrlari bilan qo'llab quvvatlanadi. Fuqarolik ongi, milliy g'oyalarning sekin shakllanishiga, siyosiy g'o'rlik, an'anaviy cheklanganlik, befarqlik, loqaydlik, san'atdagi g'oyaviy yot asarlarga notanqidiy munosabatda bo'lishga, demak mafkuraviy immunitetni kuchaytirishga qulay zamin yaratadi.

San'at talabalarda ijtimoiy ong va tajribaning boshqa turlari bilan bir vaqtda yaxlit dunyoqarashning shakllanishiga ta'sir o'tkazadi. San'at nafaqat inson taqdirlari, balki g'oyalar kurashini ham yoritishga xizmat qiladi. Badiiy asarlarning obrazli tuzilishida san'atkorning nafaqat hayotiy tajribasi, balki g'oyaviy-estetik tamoyillari ham aks etadi. Jamiyatda yashab turib, jamiyatga befarq bo'lish mumkin emas. Befarqlik – mafkuraviy immunitet shakllanmaganligining yaqqol ko'rsatkichidir. Shu sababli O'zbekistonning peshqadam jamoat arboblari, jurnalistlari televideniye, radio, matbuot sahifalarida bu masalaga muttasil e'tibor berib kelmoqdalar.

“Xavotirimiz asosli”,- deydi bu haqda jurnalist A.Jonuzoqov, - musiqa, raqs qaysidir ma'noda millat qiyofasini belgilaydi. Buxoro amirligi saroyidagi ovro'palik josusni oyoq harakatlari oshkor qilib qo'ygan ekan. Amir saroyidagilar musiqaga mos tebranib turganda, u musiqaga oyoqlari bilan jo'r bo'lgan. Amir odamlari buni payqab josusni qo'lga olgan.

O'zbek raqsi harakatlarida ahloq, ma'naviyat bor. Shovqin-suron, urho-sur musiqalarga o'zbekcha harakatlar tushmaydi. O'zbek raqsi oliftalikni yoqtirmaydi. Chunki raqsdan millatning ahloqi, qiyofasi aks etadi. Ma'naviyat, qadriyat o'zgarsa, millat qiyofasi ham o'zgaradi. Millat qiyofasi o'zgarsa, uning raqsi ham o'zgaradi”³.

Estetik immunitet mafkuraviy immunitetning tarkibiy qismlaridan biridir. U talabaning ichki ishonchiga aylana borib, haqiqiy go'zallikka, shaxs va jamiyat manfaatiga yo'naltirilgan faoliyatga bo'lgan ehtiyojni shakllantiradi. Estetik immunitet mafkura sohasidagi qo'poruvchilikka, targ'ibotga qarshi turishga yordam beradi. Shu sababli, mafkuraviy tarbiyaning muhim vazifalaridan biri talabalarni milliy estetikaning nazariy asoslari, san'atning turli janrlari va turlari o'ziga xosligi va ifoda vositalari bilan tanishtirishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Mirziyoyev Sh.M. “Matbuot va ommaviy axborot vositalari xodimlari kuni” bayram tabrigidagi nutqi.T.:- 2019.
2. Tashmetov, T. X. (2020). Milliy g'oyani yoshlar ongiga singdirishning zamonaviy usullari. Academic Research in Educational Sciences, 1 (3), 326-331.

³ Jonuzoqov A. O'zbeklik belgisi chopon, qalpoqdami? “Turkiston” gazetasi, 2000y. 8 dekabr.

3. Milliy istiqlol g‘oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillari. T.: “O‘zbekiston”, 2000. - 80 bet.
4. Jonuzoqov A. O‘zbeklik belgisi chopon, qalpoqdami? “Turkiston” gazetasi, 2000y. 8 dekabr.
5. O‘zbekiston Respublikasining “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi qonuni.T.: -1998.
6. Karimov I. “Yuksak ma’naviyat-yengilmas kuch”.T.: -2008